

NAČRTOVANJE ODPRTEGA PROSTORA

**Primerjalna analiza regulacij poklicev in poklicnih nalog (pooblaščenih)
arhitektov in krajinskih arhitektov**

Vlado Krajcar

vlado.krajcar@zaps.si

Na marčevski izredni skupščini ZAPS smo se dogovorili, da septembra organiziramo Zbor ZAPS na temo načrtovanja odprtega prostora (Sklep št. 661 / 24. 3. 2026).

Hkrati je bilo dogovorjeno, da pisarna ZAPS pridobi podatke o načinih opravljanja poklicnih nalog pri načrtovanju odprtega prostora v drugih državah EU.

NAMEN PRIMERJALNE ANALIZE

- Kako so regulirani poklici arhitekta in krajinskega arhitekta?
- Kako so opredeljene in razmejene njune poklicne naloge?
- Ali in kje obstajajo rezervirane poklicne naloge?
- Ali je pri posameznih projektih predpisano sodelovanje obeh strok?
- Kako so urejena področja, na katerih se kompetence PA in PKA prekrivajo?

Primerjava naj zagotovi strokovno podlago za razpravo na Zboru ZAPS.

PRIMERJALNA ANALIZA REGULACIJ POKLICEV IN POKLICNIH NALOG (POOBLAŠČENIH) ARHITEKTOV IN KRAJINSKIH ARHITEKTOV

ZBORNICA ZA
ARHITEKTURO
IN PROSTOR
SLOVENIJE

- VPRAŠANJA ZA PODROBNEJŠI PRIKAZ POSAMEZNE DRŽAVE

1 REGULACIJA POKLICA PKA

Ali je poklic oziroma naziv reguliran? Kakšni so pogoji: izobrazba, praksa, izpit, članstvo/licenca, register?

2 SAMOSTOJNO PROJEKTIRANJE

Ali lahko PKA samostojno projektira, vodi projekt, podpisuje dokumentacijo za dovoljenje ter opravlja projektantski nadzor? Za katere vrste nalog?

3 REZERVIRANE NALOGE PKA

Ali obstaja poseg, objekt ali projektna vsebina, ki jo lahko izdela oziroma vodi samo PKA? Katera in na kateri pravni podlagi?

4 IZKLJUČITEV PA

Če obstaja rezervacija: ali je PA iz te naloge izrecno izključen? Kje je pravna meja med kompetencama PA in PKA?

5 OBVEZNO SODELOVANJE PKA

Ali mora PA pri določenih projektih vključiti PKA? Kaj sproži obveznost: vrsta posega, projektna vsebina, zahtevnost ali drug kriterij?

6 KOMPETENCE PA NA ODPRTEM PROSTORU

Kaj lahko PA projektira samostojno: trge, parke, ulice, okolico stavb, rekreacijske površine, zasaditve, zeleno-modro infrastrukturo? Ali prisotnost rastlin sama sproži obveznost PKA?

7 PREKRIVANJE PA-PKA

Ali lahko isto nalogo zakonito opravlja PA ali PKA? Če da, po katerem kriteriju se določa odgovorni projektant oziroma vodja?

8 INTERDISCIPLINARNO SODELOVANJE

Kako se sodelovanje določa v predpisih, pravilih naročnika, javnem naročanju, natečajih ali strokovnih standardih? Kaj je obvezno in kaj priporočeno?

9 RAZLOG IN NARAVA REGULACIJE

Če obstaja rezervacija ali obvezno sodelovanje: kako je omejitev utemeljena – javni interes, varnost, okolje, strokovna usposobljenost, kakovost, sorazmernost?

SPLOŠNA PRIMERJALNA PREGLEDNICA – EU + EGP

DRŽAVA	PKA REGULIRAN?	ZAŠČITEN NAZIV?	PKA SAMOSTOJNO?	REZERVIRANA NALOGA PKA?	PA IZKLJUČEN?	PKA OBVEZEN PRI PROJEKTU PA?
Avstrija	DA	DA	DA	NE	NE	NE
Belgija	NE	?	DA	NE	NE	NE
Bolgarija	NE	?	?	?	?	?
Hrvaška	DELNO	DELNO	DELNO	NE	NE	NE
Ciper	?	?	?	?	?	?
Češka	DA	DA	DA	?	?	?
Danska	NE	NE	DA	NE	NE	NE
Estonija	DA	?	?	?	?	?
Finska	NE	NE	DA	NE	NE	NE
Francija	DA	DA	DA	NE	NE	NE
Grčija	NE	?	?	?	?	?
Irska	NE	?	?	?	?	?
Italija	DA	DA	DA	NE – PA	NE	NE
Latvija	NE	?	?	?	?	?
Litva	NE	?	?	?	?	?

SPLOŠNA PRIMERJALNA PREGLEDNICA – EU + EGP

DRŽAVA	PKA REGULIRAN?	ZAŠČITEN NAZIV?	PKA SAMOSTOJNO?	REZERVIRANA NALOGA PKA?	PA IZKLJUČEN?	PKA OBVEZEN PRI PROJEKTU PA?
Luksemburg	DA	?	?	?	?	?
Madžarska	DA	DA	DA	DA – K	DA – K	DA – če K
Malta	?	?	?	?	?	?
Nemčija	DA	DA	DA	NE – splošno	NE – splošno	NE
Nizozemska	DA	DA	DA	NE	NE	NE
Poljska	NE	?	?	?	?	?
Portugalska	NE	?	DA	DA – PAP	DA – PAP	DA – če PAP
Romunija	NE	?	?	?	?	?
Slovaška	DA	DA	DA	NE – PA	NE	NE
Slovenija	DA	DA	DA	NE	NE	NE
Španija	NE	?	DA	NE	NE	NE
Švedska	NE	NE	DA	NE	NE	NE
Islandija	DA	?	?	?	?	?
Lihtenštajn	DA	?	?	?	?	?
Norveška	NE	NE	DA	NE	NE	NE

1/2 Pravna ureditev: PA (A.1) in PKA (A.3) imata ločeno določena pooblastila – izključnost §17(d) ni potrjena

1 REGULACIJA PKA

Zakon št. 360/1992 določa posebno pooblastilo PKA (A.3 – krajinska arhitektura), poleg PA (A.1 – arhitektura).

2 SAMOSTOJNO PROJEKTIRANJE

DA. Reforma od 1. 1. 2024 je položaj PKA (A.3) razširila iz specialistične v samostojnejšo projektantsko vlogo z možnostjo vodenja in koordinacije.

3 §17(d) – POSEBNO POOBLASTILO PKA

PKA (A.3) lahko izdela dokumentacijo za dovoljenje »posega krajinske arhitekture«: javni prostor, ukrep v javno korist, terenska ureditev, pokopališče, zelena infrastruktura in povezani enostavni objekti.

4 PA (A.1) – §17(c)

PA (A.1) ima dokumentacijo za dovoljenje gradnje, dokumentacijo za spremembo rabe prostora ter arhitekturno-gradbeno rešitev. §17(d) pri A.1 ni naveden.

5 ALI POMENI §17(d) REZERVIRANO PRAVICO?

Tega iz pregledanih virov ne moremo potrditi. Črka d) je dodeljena A.3, vendar zakonodajna zgodovina spremembo opisuje predvsem kot razširitev in osamosvojitev pooblastil PKA.

6 ALI JE PA IZKLJUČEN IZ JAVNIH PROSTOROV?

NI DOKAZANO. Besedilo §17(d) je široko, vendar nismo našli uradne razlage, da vsak trg, ulica ali park zaradi tega postane izključna naloga PKA (A.3).

7 KAJ POTRJUJE ČKA?

ČKA potrjuje, da lahko PKA (A.3) vodi npr. celoten projekt rekonstrukcije parka; za specialistične dele zunaj svojega pooblastila vključijo druge pooblaščen projektante.

8 UGOTOVITVE

Češka jasno krepi samostojno kompetenco PKA (A.3). Izključitev PA (A.1) iz vseh nalog, ki jih §17(d) našteva, pa ni dovolj dokazljiva.

PKA SAMOSTOJNO?

DA

§17(d) ZA A.3?

DA

PA IZKLJUČEN?

NEPOTRJENO

PKA OBVEZEN?

NEPOTRJENO

DOKAZANO

»Poseg krajinske arhitekture« je široko definiran in izrecno vključuje javni prostor, terensko ureditev, pokopališče in zeleno infrastrukturo. PKA (A.3) ima za tak poseg izrecno pooblastilo za dokumentacijo za dovoljenje.

DOKAZANO

PA (A.1) ima široko pooblastilo §17(c) za dokumentacijo za dovoljenje gradnje in arhitekturno-gradbeno rešitev, vendar nima izrecno navedene črke d).

DOKAZANO

Namen reforme, kot ga opisuje ČKA, je bil PKA (A.3) omogočiti samostojno vodenje in koordinacijo projekta ter izenačiti njegov položaj z drugimi pooblastili.

NI DOKAZANO

Da vsak »javni prostor« avtomatično pomeni izključno rezervacijo PKA (A.3).

NI DOKAZANO

Da PA (A.1) ne sme samostojno projektirati trga, ulice ali drugega javnega odprtega prostora.

NI DOKAZANO

Da že vegetacija, drevesa ali zasaditev avtomatično sprožijo obvezno vključitev PKA (A.3).

POMEMBNO

Projektno vodenje ≠ pooblastilo za vsak specialistični del. ČKA pri parku dopušča, da PKA vodi celoto, druge tehnične dele pa izdelajo ustrezni pooblašeni projektanti.

§17(d) → jasno samostojno pooblastilo PKA (A.3)

§17(d) ≠ dokazana splošna izključna pravica PKA na javnem prostoru

vegetacija / drevesa ≠ dokazani avtomatični sprožilec PKA

1/2 Pravna ureditev: rezerviran je specialistični projekt krajinske arhitekture – PAP (Projeto de Arquitetura Paisagista) – ne avtomatsko odprti prostor

1 REGULACIJA PKA

Lei n.º 31/2009 določa projektno skupino ustrezno usposobljenih strokovnjakov; PKA sodeluje, kadar je to potrebno glede na naravo projekta.

2 SAMOSTOJNO PROJEKTIRANJE

DA. PKA je lahko avtor projekta z lastno strokovno odgovornostjo. Specialistični projekt krajinske arhitekture izdeluje PKA.

3 REZERVIRANA NALOGA

DA: »Projeto da especialidade de arquitetura paisagista«. Zakon izrecno določa, da ga izdelujejo krajinski arhitekti.

4 KAJ JE PAP (PROJETO DE ARQUITETURA PAISAGISTA)?

Regulamento OA 580/2026: projekt avtonomnega prostora, ki je – ne glede na povezavo z grajenim tkivom – AVTONOMEN glede nanj in vključuje SISTEMSKI pristop k naravnim in/ali kulturnim biofizičnim sistemom.

PKA SAMOSTOJNO?

DA

REZERVIRAN PAP?

DA

5 KAJ PA PA?

PA lahko izdeluje »Projeto de Espaços Exteriores« – zunanje prostore kolektivne ali zasebne rabe, fizično, funkcionalno ali formalno povezane z grajenim tkivom. Predpis PA izrecno priznava tudi »Projeto de Desenho Urbano«.

6 ALI JE PA IZKLJUČEN?

Iz specialističnega Projeto de Arquitetura Paisagista – DA. Iz zunanjih prostorov na splošno – NE.

7 KDAJ JE PKA OBVEZEN?

Kadar konkretna naloga zahteva specialistični projekt krajinske arhitekture. Zakon ne določa, da bi vsak odprti prostor, javni prostor ali vegetacija avtomatično zahtevali PKA.

8 MEJA PA–PKA

Ključna ni vrsta elementa (tlak, drevo, trata), ampak narava naloge: povezanost z grajenim tkivom ↔ avtonomnost prostora + sistemska obravnava biofizičnih sistemov.

PA IZKLJUČEN?

DA – iz PAP

PKA OBVEZEN?

Če je PAP potreben

2/2 Konkretni preizkus: kdaj zunanji prostor postane rezervirani Projeto de Arquitetura Paisagista?

PRIMER	UGOTOVITEV	PKA?
Okolica stavbe	Če je fizično, funkcionalno ali formalno povezana z grajenim tkivom → Projeto de Espaços Exteriores.	NE avtomatično
Trg / javni prostor	Lahko je zunanji prostor, urbano oblikovanje ali PAP – odvisno od narave naloge.	NE avtomatično
Ulica / pedestrianizacija	Sama ureditev ulice še ne pomeni PAP; lahko sodi v zunanji prostor / urbano oblikovanje.	NE avtomatično
Javni / zasebni vrt	Sam naziv in vegetacija ne določita rezervacije; odločilna je vsebina projekta.	NE avtomatično
Park	Lahko preide v PAP, če je prostor avtonomen in zahteva sistemsko biofizično obravnavo.	ODVISNO
Zelena infrastruktura	Če gre za avtonomen sistemski poseg v biofizične sisteme → PAP.	DA, če je PAP
zunANJI prostor ≠ avtomatično PKA		
vegetacija / javni vrt / mestna zelena površina ≠ avtomatično PKA		
avtonomen prostor + sistemska obravnava biofizičnih sistemov → PAP → PKA		

Ključ: kategorija prostora sama ne ustvari rezervacije; odločilna je vsebinska kvalifikacija projekta.

1/2 Pravna ureditev: ločeni projektantski pooblastili PA (É) in PKA (K)

1 REGULACIJA PKA

Uredba 266/2013 določa posebno projektantsko področje PKA (K – tájépítészeti tervezési terület), ločeno od PA (É – építészeti tervezési terület).

2 SAMOSTOJNO PROJEKTIRANJE

DA. PKA (K) ima pravico do celovitega krajinskoarhitekturnega projektiranja v obsegu svojega pooblastila.

3 KAJ ZAJEMA K?

Krajinskoarhitekturne ureditve in elemente mestne zelene infrastrukture ter z njimi povezane: teren, površinske vode, zelene površine, zasaditve, peš površine, interne ceste/parkirišča, stopnice, ograje, vrtno objekte, urbano opremo, igrala, namakanje in vodne elemente.

4 REZERVACIJA

K ni zgolj opis poklica, ampak posebno projektantsko dovoljenje. PA samo s pooblastilom É ne pridobi avtomatično pravice izdelovati specialističnih nalog K.

PKA SAMOSTOJNO?

DA

NALOGE K?

DA – rezervirane

5 PA (É)

PA (É) lahko celovito arhitekturno projektira objekt, vendar mora pri predpisanih specialističnih projektih vsebinah vključiti projektanta z ustreznim specialističnim pooblastilom.

6 KRAJINSKOARHITEKTURNI PROJEKTNI DEL

Med specialističnimi vsebinami je tudi »tájépítészeti munkarész« – krajinskoarhitekturni del projekta: krajinskoarhitekturna ureditev, zelene površine ter obstoječa in načrtovana vegetacija.

7 OKOLICA STAVBE

Predpis izrecno pozna tudi krajinskoarhitekturno ureditev, povezano z objektom. Zato K ni omejen samo na samostojne parke ali velike krajinske projekte.

8 MEJA

Ni podlage za enačbo »vsaka zunanja ureditev ali vsako drevo = K«. Specialistični del se zahteva, kadar je glede na konkretni projekt relevanten oziroma predpisan.

PA (É) IZVEDE K?

NE

PKA (K) OBVEZEN?

Če je K-del potreben

2/2 Konkretna meja: rezerviran je strokovni del K – ne vsak element zunanjega prostora

PRIMER	UGOTOVITEV	PKA?
Okolica stavbe	Lahko vsebuje krajinskoarhitekturni specialistični del; povezava s stavbo sama ne izključi K.	Če je K-del potreben
Zasaditev / vegetacija	K izrecno vključuje zasaditve; sama prisotnost vegetacije še ne dokazuje, da je vedno potreben samostojen K-del.	NE avtomatično
Trg / javni prostor	Lahko vsebuje naloge K; starejša ureditev je izrecno poznala samostojne K-projekte na javnih površinah.	ODVISNO
Park / javni vrt	Tipična krajinskoarhitekturna naloga K; ob samostojnem K-projektu PA (É) ne nadomesti pooblastila K.	DA za K-projekt
Zelena infrastruktura	Veljavni opis K jo izrecno vključuje.	DA za K-nalogo
Tlak / urbana oprema	K jih lahko projektira kot podporne elemente krajinskoarhitekturne ureditve; sami zase niso dokaz, da celoten projekt pripada K.	NE avtomatično

zunANJI prostor ≠ avtomatično PKA (K)

vegetacija ≠ avtomatično samostojen projekt K

če projekt vsebuje predpisani krajinskoarhitekturni del K → PA (É) mora vključiti PKA (K)

Ključ: madžarski model rezervira projektantsko področje K in specialistični K-del; sprožilec je vsebina konkretne naloge, ne posamezen element sam po sebi.

1/2 Zaščiten poklicni naziv in zakonsko opredeljeno področje PKA – brez ugotovljene splošne ali posebne izključne pravice do dejavnosti

1 REGULACIJA

Ureditev je deželna. Naziva PA (Architekt) in PKA (Landschaftsarchitekt) sta zaščiteni; za uporabo naziva je potreben vpis v ustrezni seznam deželne zbornice.

2 POKLICNO PODROČJE PKA

Deželni zakoni PKA izrecno pripisujejo načrtovanje krajine, odprtih ureditev (Freianlagen) in vrtov ter urbanistično načrtovanje znotraj njegove stroke.

3 SAMOSTOJNO DELO

DA. PKA samostojno projektira parke, trge, peš cone, šolska dvorišča, okolico stanovanjskih in poslovnih objektov ter krajinske in naravovarstvene naloge.

4 ALI JE TO REZERVIRANA DEJAVNOST?

Iz pregledanih zakonov ne izhaja splošno pravilo, da sme Freianlagen, park, trg ali zasaditev projektirati samo PKA. »Berufsaufgabe« opredeli poklicno področje; sama po sebi ne pomeni izključnega izključna pravica.

5 PA IN ODPRTI PROSTOR

PA je zakonsko osredotočen na stavbe ter krajevno in mestno načrtovanje v okviru svoje stroke. Pri projektih stavb je obravnava zunanjega prostora običajen del interdisciplinarnega projektiranja.

6 PREKRIVANJE

Nemški model priznava samostojno strokovno identiteto PKA, vendar pri grajenem okolju obstaja pomembno prekrivanje PA–PKA. BAK tudi opisuje PKA kot sodelujočega pri urbanističnem, stavbnem in prometnem načrtovanju.

7 ZVEZNA POSEBNOST

Pravila o formalnih upravičenjih za vlaganje dokumentacije in posameznih postopkih se razlikujejo med 16 deželami; zato ni korektno iz ene dežele izpeljati absolutnega pravila za vso Nemčijo.

UGOTOVITVE

PKA ima jasno zakonsko poklicno področje, vendar v pregledanih virih ni splošne izključne rezervacije krajinskoarhitekturnih nalog nasproti PA.

PKA SAMOSTOJNO?

DA

NALOGA SAMO PKA?

NE – splošno

PA IZKLJUČEN?

NE – splošno

PKA OBVEZEN?

NE – splošno

2/2 Konkretna meja: močno poklicno področje PKA ≠ izključna rezervacija dejavnosti

PRIMER	UGOTOVITEV	PKA OBVEZEN?
Park / vrt	Jedrno poklicno področje PKA; PKA ga lahko samostojno projektira.	NE kot splošni izključna pravica
Trg / peš cona	BAK jih izrecno navaja med tipičnimi nalogami PKA; iz tega ne sledi izključitev PA.	NE avtomatično
Okolica stavbe	BAK jo izrecno šteje med naloge PKA; hkrati gre za tipično območje interdisciplinarnega prekrivanja s PA.	NE avtomatično
Zasaditev / rastline	Sodi v strokovno področje krajinske arhitekture, vendar sama prisotnost vegetacije ne ustvari splošne zakonske rezervacije.	NE avtomatično
Urbanizem	PA in PKA imata po deželnih zakonih urbanistične naloge znotraj svoje strokovne usmeritve.	NE
Posebni postopki	Formalna upravičenja lahko določajo deželni gradbeni predpisi; preverjajo se za konkretno deželo in nalogo.	ODVISNO
poklicno področje PKA ≠ avtomatično rezervirana dejavnost		
park / trg / Freianlage ≠ dokazani splošni izključna pravica PKA		
jasna strokovna identiteta + pomembno prekrivanje PA–PKA		

Nemčija: pri konkretnem projektu je treba poleg poklicnega zakona preveriti še gradbene in postopkovne predpise posamezne dežele.

1/2 Državno pooblastilo za strokovno področje – vendar ne splošna rezervacija krajinske arhitekture

1 REGULACIJA

ZTG 2019 pozna PA (Arhitekt) in inženirske svetovalce. Funkcionalni ekvivalent PKA nastopa kot pooblaščen inženirski svetovalec za krajinsko načrtovanje in nego krajine oziroma sorodno strokovno področje.

2 OBSEG POOBLASTILA

Ziviltechniker sme na celotnem področju svojega državnega pooblastila načrtovati, preverjati, nadzorovati, svetovati, koordinirati, izdelovati izvedenska mnenja in prevzemati celovito načrtovanje, če pomemben del sodi v njegovo stroko.

3 PKA – SAMOSTOJNO

DA, v okviru podeljenega strokovnega pooblastila. Zbornica še danes evidentira pooblastilo »Landschaftsplanung und Landschaftspflege«; področje krajinske arhitekture je vključeno med strokovna področja inženirskih svetovalcev.

4 ALI JE PODROČJE IZKLJUČNO?

NE kot splošno pravilo. §3 ZTG izrecno ohranja pravice drugih upravičenih izvajalcev; posebno strokovno pooblastilo zato samo po sebi ne ustvari izključne pravice nad vsemi krajinskimi ali zunanjimi ureditvami.

PKA SAMOSTOJNO?

DA – v pooblastilu

NALOGA SAMO PKA?

NE ugotovljeno

5 PA

PA ima lastno državno pooblastilo in široko področje arhitekturnega projektiranja. Zbornica opisuje njegovo dejavnost kot urbanizem, stavbe, notranje oblikovanje in prostorsko načrtovanje.

6 PREKRIVANJE POKLICNIH NALOG

Meja se presoja glede na vsebino konkretnega strokovnega pooblastila in izobrazbeno področje. Avstrijski sistem ni zgrajen kot katalog »park = samo PKA«.

7 POMEMBNA SODNA PRAKSA

VwGH je poudaril, da obseg pooblastila sledi strokovnemu področju študija; krajinsko načrtovanje in nega krajine sta vključena toliko, kolikor ju zajema konkretna študijska smer.

8 UGOTOVITVE

Obstaja močna regulacija osebe in strokovnega pooblastila, ne pa ugotovljena splošna izključna rezervacija odprtega prostora za PKA.

PA IZKLJUČEN?

NE ugotovljeno

PKA OBVEZEN?

NE – splošno

2/2 Konkretna meja: odločilno je strokovno pooblastilo, ne vrsta posameznega elementa

PRIMER	UGOTOVITEV	PKA OBVEZEN?
Park / krajina	Tipična naloga strokovnega področja krajinskega načrtovanja; PKA-ekvivalent jo lahko opravlja v okviru svojega pooblastila.	NE kot splošni izključna pravica
Okolica stavbe	Lahko zahteva sodelovanje več strok; ni ugotovljeno pravilo, da jo mora zaradi zunanjega prostora prevzeti PKA.	NE avtomatično
Trg / javni prostor	Ni ugotovljena zvezna določba, ki bi trg kot tip prostora rezervirala izključno krajinskemu strokovnjaku.	NE avtomatično
Vegetacija	Strokovno relevantna za krajinsko načrtovanje, vendar ni najdena kot samostojen zakonski sprožilec obveznega PKA.	NE avtomatično
Celovito vodenje	ZT lahko prevzame Gesamtplanung, če pomembni deli naloge sodijo v njegovo strokovno področje.	ODVISNO
Posebna dovoljenja	Če drug zvezni ali deželni predpis zahteva posebno upravičenje, velja ta posebna ureditev.	ODVISNO
državno strokovno pooblastilo ≠ izključna pravica nad vsemi sorodnimi nalogami		
zunANJI prostor / vegetacija ≠ avtomatično obvezni PKA		
meja → konkretno strokovno pooblastilo + posebni predpisi		

Avstrija: termin PKA uporabljamo funkcionalno; pravni naziv je praviloma Ingenieurkonsulent/Zivilingenieur ustreznega strokovnega področja.

1/2 Poseben sektor »paesaggistica«, vendar kompetence PA (sektor architettura) segajo tudi vanj

1 REGULACIJA

DPR 328/2001 v istem poklicnem redu loči sektorje: PA – »architettura« ter PKA – »paesaggistica«, poleg prostorskega načrtovanja in konservatorstva.

2 PODROČJE PKA

Za sektor »paesaggistica« zakon izrecno navaja: projektiranje in vodenje del za vrtove in parke; izdelavo krajinskih načrtov; obnovo zgodovinskih parkov in vrtov, razen njihovih stavbnih komponent.

3 ALI JE TO IZKLJUČNO PKA?

NE. Člen 16(1) za PA ohranja vse kompetence, ki so mu jih že priznavali nacionalni in evropski predpisi. Uradna razlaga CNAPPC potrjuje, da sektor PA (architettura) lahko opravlja tudi kompetence drugih sektorjev A.

4 POMEMBNA ASIMETRIJA

PKA ima jasno opredeljeno specialistično področje, vendar ta opredelitev ne odvzame PA njegovih širših zgodovinskih kompetenc. Zato »sektor paesaggistica« ≠ izključna pravica PKA.

PKA SAMOSTOJNO?

DA

NALOGA SAMO PKA?

NE – nasproti PA

5 PA IN KRAJINA

Po razlagi CNAPPC lahko PA iz sektorja architettura opravlja tudi naloge sektorjev prostorskega načrtovanja, krajine in konservatorstva; dodatni vpis v te sektorje ni potreben.

6 PARKI IN VRTOVI

DPR jih izrecno navede kot področje PKA, vendar to ni dokaz izključitve PA. Italijanski sistem je zato primer prekrivanja, ne stroge delitve.

7 ZUNANJI PROSTORI

Poklicna praksa in klasifikacije javnih storitev poznajo krajinske posege, parke, vrtove in druge javne prostore ter posebej zunanje ureditve, povezane s stavbami.

8 UGOTOVITVE

PKA ima posebno zakonsko strokovno področje, PA pa iz njega ni splošno izključen. Obvezno sodelovanje PKA zgolj zaradi parka, vrta ali vegetacije ni ugotovljeno.

PA IZKLJUČEN?

NE

PKA OBVEZEN?

NE – splošno

2/2 Konkretna meja: specialistični sektor PKA obstaja, vendar PA ohranja prekrivajoče kompetence

PRIMER	UGOTOVITEV	PKA OBVEZEN?
Park / vrt	Izrecno navedena naloga sektorja PKA (paesaggistica); PA sektor architettura pa po uradni razlagi ohranja tudi te kompetence.	NE obvezno
Zgodovinski park / vrt	PKA lahko vodi obnovo, razen stavbnih komponent; treba je upoštevati tudi pravila varstva kulturne dediščine.	NE avtomatično
Trg / javni prostor	Ni ugotovljena splošna rezervacija za PKA; javni odprti prostori se pojavljajo v več projektantskih kategorijah.	NE
Okolica stavbe	Italijanske klasifikacije posebej poznajo urejene zunanje površine ob stavbah; ni splošne obveznosti PKA.	NE
Krajinski načrt	Izrecna kompetenca sektorja PKA, vendar PA po razlagi CNAPPC lahko opravlja tudi kompetence drugih sektorjev A.	NE nasproti PA
Vegetacija	Sama po sebi ni ugotovljen zakonski sprožilec obveznega PKA.	NE
sektor PKA (paesaggistica) ≠ izključna rezervacija nasproti PA		
park / vrt ≠ avtomatično obvezni PKA		
PA (architettura) → široke ohranjene in prekrivajoče kompetence		

Posebne rezervacije drugih poklicev ali varstva kulturne dediščine se presojajo ločeno; ta primerjava obravnava predvsem razmerje PA-PKA.

1/2 Zaščiten naziv PKA (paysagiste concepteur) – dejavnost krajinskega projektiranja ostaja odprta

1 REGULACIJA PKA

Od 2016/2017 je zaščiten poklicni naziv »paysagiste concepteur«. Za njegovo uporabo je zahtevana ustrezna petletna specialistična izobrazba oziroma priznana enakovrednost.

2 ALI JE DEJAVNOST REZERVIRANA?

NE. Francosko ministrstvo izrecno pojasnjuje, da zaščita naziva ne ustvarja nobene rezervacije dejavnosti: krajinsko projektiranje ostaja prosto dostopno in brez izključne pravice.

3 PKA – KOMPETENCE

Predpisi za pridobitev naziva zahtevajo sposobnost krajinskega projektiranja, preoblikovanja krajine, operativnega vodenja projektov ter dela v multidisciplinarni skupini.

4 PA

Poklic PA je reguliran z lastnimi rezerviranimi pravicami pri arhitekturnih projektih. To pa ne pomeni, da je krajinsko projektiranje rezervirano PKA.

5 POSEBEN PRIMER – LOTISSEMENT

Pri večjih parcelacijah mora projekt vključevati potrebne kompetence arhitekture, urbanizma in krajine; nad zakonskim pragom mora sodelovati PA ALI PKA – ne nujno oba.

6 POMEN TE DOLOČBE

Zakon tu PKA prizna kot alternativno kvalificiranega strokovnjaka ob PA. To je nasprotje modela, v katerem bi bil PKA obvezni specialist pri projektu PA.

7 ODPRTI PROSTOR

Ker sama dejavnost krajinskega projektiranja ni rezervirana, park, trg, zasaditev ali zelena ureditev sami po sebi ne ustvarijo izključne pravice PKA.

8 UGOTOVITVE

Francija je čist primer: reguliran in zaščiten naziv PKA + priznana strokovna kvalifikacija, vendar brez splošne rezervacije krajinskoarhitekturne dejavnosti.

PKA SAMOSTOJNO?

DA

NALOGA SAMO PKA?

NE

PA IZKLJUČEN?

NE

PKA OBVEZEN?

NE – splošno

2/2 Konkretna meja: zaščita strokovnega naziva ≠ rezervacija projektantske dejavnosti

PRIMER	UGOTOVITEV	PKA OBVEZEN?
Park / vrt	Krajinsko projektiranje je tipično področje PKA, vendar dejavnost ni zakonsko izključna pravicaizirana.	NE
Trg / javni prostor	Ni splošne rezervacije za PKA; zahtevana je ustrezna strokovna kompetenca glede na projekt in naročilo.	NE
Okolica stavbe	Ni avtomatične obveznosti vključitve PKA samo zato, ker projekt vsebuje zunanjo ureditev.	NE
Vegetacija	Ni zakonski sprožilec obveznega PKA.	NE
Večja parcelacija	Zakon zahteva kompetence arhitekture, urbanizma in krajine; nad pragom mora sodelovati PA ALI PKA.	PA ali PKA
Multidisciplinarnost	Usposobljenost PKA izrecno vključuje delo z drugimi strokami; sodelovanje je strokovno pomembno, ni pa splošni izključna pravica.	NE avtomatično
zaščiten naziv PKA ≠ rezervirana dejavnost		
zunanji prostor / vegetacija ≠ avtomatično PKA		
posebni primer: zakon lahko zahteva PA ALI PKA – ne nujno PKA ob PA		

REGULACIJA PA–PKA

Delovna tipologija za EU + EGP: formalno pooblastilo, zaščiten naziv in rezervirana dejavnost niso ista stvar

KATEGORIJA	DRŽAVE EU + EGP	POMEN / OPOMBA
Poklic PA ni reguliran	Danska, Finska, Švedska	PA stricto sensu ni reguliran; posamezne projektantske naloge ali kvalifikacije so lahko urejene.
Poklic PKA ni reguliran	Belgija, Bolgarija, Hrvaška, Danska, Finska, Grčija, Irska, Latvija, Litva, Poljska, Portugalska, Romunija, Španija, Švedska, Norveška	Po širšem evropskem pregledu ni formalno reguliranega poklica PKA; lahko pa obstajajo rezervirane naloge ali druga priznanja.
PKA reguliran / formalno priznan	Češka, Estonija, Francija, Nemčija, Madžarska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Slovaška, Slovenija, Avstrija, Islandija, Lihtenštajn	Narava regulacije ni enaka: od pooblastila in registra do zaščite naziva oziroma posebnega strokovnega statusa.
PA reguliran, PKA ni reguliran	Belgija, Bolgarija, Hrvaška, Grčija, Irska, Latvija, Litva, Poljska, Portugalska, Romunija, Španija, Norveška	Uporabna asimetrična skupina: regulacija PA ne pomeni avtomatično vzporednega pooblastila PKA.
Zaščiten naziv / formalni poklicni status PKA	Francija, Nemčija, Nizozemska, Italija; Slovenija in druge države z imenikom/pooblastilom	Zaščita naziva je lahko del močnejše regulacije ali samostojen institut; sama še ne dokazuje rezervirane dejavnosti.

REGULIRAN POKLIC ≠ ZAŠČITEN NAZIV ≠ REZERVIRANA DEJAVNOST

Delovna klasifikacija. Posebni modeli: Finska regulira kvalifikacijo za konkretno projektantsko nalogo; Avstrija uporablja sistem Ziviltechniker; Italija sektor »paesaggistica«; Hrvaška ohranja prej pridobljena pooblastila; Švica ni članica EGP. Ciper in Malta: status PKA je treba še potrditi.

REZERVACIJE IN OBVEZNO SODELOVANJE

EU + EGP: regulacija poklica še ne pove, ali je posamezna projektantska naloga izključno rezervirana PKA

KATEGORIJA	DRŽAVE EU + EGP	POMEN / OPOMBA
Rezervirana naloga PKA nasproti PA	Portugalska, Madžarska	PAP oziroma naloga/projektni del K: PA samo s svojim pooblastilom ne nadomesti ustreznega PKA.
Posebno področje PKA, vendar prekrivanje s PA	Italija, Slovaška	PKA ima zakonsko določeno področje, vendar PA iz njega ni splošno izključen.
Posebno pooblastilo PKA; izključnost ni potrjena	Češka	§17(d) daje PKA (A.3) samostojno pooblastilo; splošni izključna pravica nasproti PA (A.1) ni dokazan.
Opredeljeno področje PKA brez splošnega izključne pravice	Nemčija, Avstrija	Močna strokovna identiteta oziroma formalno pooblastilo ≠ izključna rezervacija vseh sorodnih nalog.
Obvezno sodelovanje PKA pri projektu PA	Madžarska; Portugalska	Le kadar projekt vsebuje zahtevani K-del oziroma rezervirani PAP – ne zaradi zunanjega prostora samega.
Splošna obveznost zaradi zunanjega prostora / vegetacije	V nobeni od doslej podrobno preverjenih držav	Ni ugotovljeno splošno pravilo: »zunanj prostor / vegetacija → obvezni PKA«.

POKLICNO PODROČJE PKA ≠ IZKLJUČNA PRAVICA PKA

VEGETACIJA ≠ AVTOMATIČNO OBVEZNI PKA

Celotni EU+EGP pregled na 1. diasu je regulatorna orientacija; ugotovitve o rezerviranih dejavnostih na 2. diasu temeljijo na državah, ki smo jih pravno podrobneje analizirali.

KAJ POKAŽE PRIMERJAVA?

Sinteza podrobno pregledanih držav – brez enačenja regulacije poklica z rezervacijo poklicnih nalog

1

STOPNJA REGULACIJE POKLICA

≠

STOPNJA IZKLJUČNOSTI KOMPETENC

2

POKLICNO PODROČJE PKA

≠

IZKLJUČNA PRAVICA PKA

3

ZAŠČITEN NAZIV PKA

≠

REZERVIRANA DEJAVNOST

4

ZUNANJI PROSTOR / VEGETACIJA

≠

AVTOMATIČNO OBVEZNI PKA

Kjer dejanska rezervacija obstaja, jo praviloma sproži pravno opredeljena specialistična naloga oziroma projektni del – ne zgolj tip prostora, mestna lokacija ali prisotnost vegetacije.

Primerjalni pregled ne daje enega evropskega modela: države uporabljajo različne kombinacije zaščite naziva, pooblastil, prekrivanja in rezerviranih nalog.

INTERORGANIZATIONAL COUNCIL ON REGULATION (ICOR) PRACTICE OVERLAP INITIATIVE

Skupni okvir za razumevanje prekrivanja reguliranih projektantskih poklicev

ICOR

Partnerstvo neprofitnih regulativnih združenj, ki zastopajo licenčne komisije za arhitekturo, inženirstvo, notranje oblikovanje, krajinsko arhitekturo in geodezijo.

Izhodišče: poklici pri kompleksnih projektih naravnega in grajenega okolja pogosto sodelujejo, zato se njihovi obsegi delovanja na stavbah, infrastrukturi in javnih prostorih deloma prekrivajo.

ZAKAJ POBUDA?

Različni izrazi in različne pravne ureditve prekrivanja povzročajo regulativna vprašanja za licenčne svete, uradnike in strokovnjake.

ICOR je zato oblikoval delovno skupino licenciranih strokovnjakov, članov regulatornih odborov in predstavnikov javnosti iz vseh petih strok.

Skupina je analizirala več kot 100 področij projektiranja ter oblikovala skupne opredelitve in smernice: kje je prekrivanje ustrezno in kje so potrebne jasne meje.

NAMEN NAVODIL

- skupni okvir za licenčne komisije, gradbene uradnike in strokovnjake
- doslednejši regulativni pristopi
- priznanje posebnega prispevka vsakega poklica
- kompetentno izvajanje dejavnosti
- zaščita javnosti in potrošnikov

TRI SKUPINE PODROČIJ POKLICNEGA DELOVANJA

ICOR področja razvršča glede na obstoj in naravo prekrivanja

SKUPINA 1

NEREGULIRANO ALI BREZ PREKRIVANJA

Področja, ki ne sodijo v obseg licenciranja/certificiranja ali na katerih ni pomembnega prekrivanja.

SKUPINA 2

PODROČJA SODELOVANJA

Prekrivanje je ustrezno in poteka z usklajenim sodelovanjem; ne povzroča regulativnih konfliktov ali pomislekov.

SKUPINA 3

PODROČJA Z MEJAMI DELOVANJA

Prekrivanje obstaja, vendar ga je treba urediti zaradi kompetentnega delovanja in jasne razmejitve obsega med poklici.

PRIROČNIK ZA SKUPINI 2 IN 3 DOLOČA:

- splošne in poklicno specifične opredelitve področij delovanja
- sprejemljivo prekrivanje in sodelovanje
- razmejitve, kjer je treba ohraniti meje strokovnega obsega

ICOR: arhitekturno delo obsega stavbo in njeno okolico ter koordinacijo celotnega projektantskega procesa

Umetnost in znanost načrtovanja, v celoti ali delno, zunanosti in notranosti stavb ter okolice, na način, ki varuje javno zdravje, varnost in blaginjo. Delo arhitektov vključuje zagotavljanje ali ponujanje storitev načrtovanja; razvoj konceptov; pripravo dokumentov, ki opredeljujejo obliko in funkcijo; usklajevanje svetovalcev; ter vodenje gradnje.

a. Načrtovalske storitve vključujejo, vendar niso omejene na, programiranje in načrtovanje.

b. Razvijanje konceptov vključuje, vendar ni omejeno na, predhodne študije, predprojektiranje, raziskave in ocene.

c. Priprava dokumentov, ki opredeljujejo obliko in funkcijo, vključuje, vendar ni omejena na, risbe in tehnične vloge, vključno z vključitvijo zahtev pristojnih organov.

d. Usklajevanje svetovalcev vključuje, vendar ni omejeno na, usklajevanje vseh elementov tehničnih dokumentacij, ki jih pripravijo drugi.

e. Upravljanje gradnje vključuje, vendar ni omejeno na, ocenjevanje gradnje, da se ugotovi, ali dela potekajo v skladu s pogodbeno dokumentacijo.

ICOR: širok obseg načrtovanja, projektiranja in upravljanja zemljišč, voda ter zunanjega prostora

Opravljanje dejavnosti krajinske arhitekture je opredeljeno kot vsaka storitev, pri kateri se izobrazba, usposabljanje in izkušnje s področja krajinske arhitekture ter uporaba načel matematike, fizike in družboslovja uporabljajo pri svetovanju, ocenjevanju, načrtovanju, projektiranju (vključno z, vendar ne omejeno na, pripravo in vložitev načrtov, risb, specifikacij in drugih pogodbenih dokumentov) ter upravljanju pogodb v zvezi s projekti, ki so v glavnem usmerjeni v funkcionalno in estetsko rabo ter ohranjanje zemljišč. Storitve, vključene v obseg licencirane krajinske arhitekture, vključujejo, vendar niso omejene na naslednje:

- Raziskovanje, izbira in dodeljevanje zemljišč in vodnih virov za ustrezne namene.
- Priprava študij izvedljivosti ter grafičnih in pisnih meril za urejanje načrtovanja, oblikovanja in upravljanja zemljišč in vodnih virov.
- Priprava, pregled in analiza glavnih načrtov rabe zemljišč, načrtov parcelacije in predhodnih načrtov.
- Določanje lokacije in umestitve objektov, vključno z zgradbami in drugimi elementi, ter dostopa in okolja za te objekte.
- Načrtovanje reliefnih oblik in reliefnih elementov, odvodnjavanje meteorne vode, metode ohranjanja tal in preprečevanja erozije, sistemi prometa pešcev in vozil ter s tem povezani gradbeni detajli.
- Svetovanje, načrtovanje, projektiranje ali odgovorno nadzorovanje v zvezi z razvojem zemljišč za ohranjanje in izboljšanje.
- Načrtovanje neprebivalnih objektov za estetske in funkcionalne namene, kot so bazeni, zidovi in objekti za zunanje bivalne prostore, za javno in zasebno rabo.
- Določitev ustrezne rabe zemljišč glede na naravne značilnosti; talna odeja, raba, nomenklatura in razporeditev rastlinskega materiala, prilagojenega tlem in podnebju; naravne in estetske vrednote; okolica in dostopi do objektov ter drugih ureditev; ter razvoj zunanjih prostorov v skladu z ideali človeške rabe in uživanja.
- Načrtovanje, pri katerem je prednostna naloga zagotoviti enakopraven dostop do vseh javnih dobrin in storitev z uporabo brezovirnega načrtovanja v skladu z Zakonom o Američanih z invalidnostjo (ADA).
- Upoštevanje zdravja, varnosti in blaginje javnosti. Javna blaginja se opredeljuje skozi: okoljsko trajnost; prispevek k gospodarski trajnosti in koristim; spodbujanje javnega zdravja in dobrega počutja; gradnjo skupnosti; spodbujanje ozaveščenosti o krajini/skrbništvu; ponujanje estetskih in ustvarjalnih izkušenj; ter omogočanje učinkovitejšega delovanja ljudi in skupnosti.

ARCHITECT & LANDSCAPE ARCHITECT – ORIGINAL

Role of Architect	There is no scope distinction for architects in this area.
Overlap	Architects and landscape architects engage in conceptual site design and collaborate closely throughout the design process.
Role of Landscape Architect	Landscape architects create specific site design elements, including but not limited to site layout, grading, stormwater detention, water quality, utility service locations, and landscape and irrigation plans.

ARHITEKT & KRAJINSKI ARHITEKT – PREVOD

VLOGA ARHITEKTA	Na tem področju za arhitekta ni posebne razmejitve obsega delovanja.
PREKRIVANJE	Arhitekti in krajinski arhitekti sodelujejo pri konceptualnem načrtovanju lokacije in tesno sodelujejo skozi celoten proces načrtovanja.
VLOGA KRAJINSKEGA ARHITEKTA	Krajinski arhitekti načrtujejo posamezne elemente lokacije, med drugim razporeditev, nivelacijo, zadrževanje padavinske vode, kakovost vode, lokacije komunalnih priključkov ter krajinske in namakalne načrte.

Vir: ICOR Practice Overlap Guidance, »Site Design«, str. 87. Angleško besedilo je povzeto po izvirni tabeli.

Konceptualno načrtovanje lokacije = prekrivanje; posamezne podrobne naloge so posebej pripisane krajinskemu arhitektu, kar ne pomeni obveznosti sodelovanja

KLJUČNI SPLOŠNI IN SISTEMSKI VIRI

Študije, primerjalna poročila in evropski regulatorni okvir – povezave so aktivne

ZBORNICA ZA
ARHITEKTURO
IN PROSTOR
SLOVENIJE

IFLA EUROPE

[IFLA Europe – Professional Recognition Assistance Survey \(2021\)](#) ↗

Osrednji evropski primerjalni pregled: reguliran / nereguliran poklic, zaščita naziva, dostop do poklica, mobilnost in nacionalni pravni okvir.

SUSTAINABILITY 2024

[Gkoltsiou & Forczek-Brataniec – The Role of Landscape Architecture Profession Recognition \(2024\)](#) ↗

Recenzirana raziskava, ki nadgradi IFLA podatke in analizira regulacijo, pravno priznanje, naziv, kompetence in mobilnost PKA v Evropi.

COUNCIL OF EUROPE

[Council of Europe / Michael Oldham – Professional Recognition of Landscape Architects \(2019\)](#) ↗

Referenčno poročilo Evropske konvencije o krajini + izjava držav članic; pomembno za priznanje poklica, izobraževanje in multidisciplinarnost.

ICOR

[ICOR – Practice Overlap Guidance \(2025\)](#) ↗

Medpoklicna analiza prekrivanja arhitekture, krajinske arhitekture, inženirstva, notranje arhitekture in geodezije; 128 področij, sodelovanje in meje kompetenc.

EU / EUR-LEX

[EU – Directive 2005/36/EC on recognition of professional qualifications](#) ↗

Temeljni pravni okvir EU za pojem reguliranega poklica in priznavanje poklicnih kvalifikacij; pomemben za razlikovanje regulacije poklica, naziva in dejavnosti.

EUROPEAN COMMISSION

[European Commission – Database of Regulated Professions](#) ↗

Uradna primerjalna baza EU/EGP/Švice: regulirani poklici, pravne podlage, pristojni organi in mobilnost. Uporabna kot kontrolni vir za posamezne države.

Metodološko: IFLA / raziskave so primerjalni sekundarni viri; pri zaključku o rezervirani dejavnosti ali izključitvi PA ima prednost veljavni nacionalni predpis in uradna razlaga pristojnega organa.

KLJUČNI NACIONALNI PRAVNI VIRI

Primarni predpisi in uradne zbirke za države, ki so zajete v analizi

ZBORNICA ZA
ARHITEKTURO
IN PROSTOR
SLOVENIJE

SLOVENIJA

[ZAID – pooblaščen arhitekt / krajinski arhitekt, poklicne naloge, pogoji, imenik ↗](#)

ČEŠKA

[Zákon č. 360/1992 Sb. – A.1 / A.3 in §17, obseg pooblastil ↗](#)

NEMČIJA

[Primer deželne ureditve: Bayern BauKaG – zaščiten naziv in Berufsaufgaben PKA ↗](#)

ITALIJA

[DPR 328/2001, art. 16 – sektorji architettura / paesaggistica in poklicne kompetence ↗](#)

SLOVAŠKA

[Zákon č. 138/1992 Zb. – §4 in §4a, PA / krajinný architekt ↗](#)

HRVAŠKA

[HKA – uradni akti / imeniki; položaj ovlaštenih krajobraznih arhitekata ↗](#)

PORTUGALSKA

[Lei n.º 31/2009 – kvalifikacije projektantov; projekti krajinske arhitekture ↗](#)

MADŽARSKA

[266/2013 \(VII.11.\) Korm. rendelet – É / K, področje krajinskoarhitekturnega projektiranja ↗](#)

AVSTRIJA

[Ziviltechnikergesetz 2019 – strokovna pooblastila, pogoji in obseg upravičenj ↗](#)

FRANCIJA

[Décret n° 2017-673 – zaščiten naziv paysagiste concepteur ↗](#)

FINSKA

[Building Act 751/2023 – regulacija kvalifikacije za projektantsko nalogo ↗](#)

FRANCIJA – URBANIZEM

[Code de l'urbanisme, L441-4 – pri določenih parcelacijah PA ali PKA ↗](#)

Opomba: Nemčija je deželno urejena; prikazan je bavarski zakon kot reprezentativen primer. Za končne pravne zaključke vedno preverimo veljavno različico predpisa na dan predstavitve.

ZAPS / CHAMBER OF ARCHITECTURE
AND SPATIAL PLANNING OF SLOVENIA

Vegova 8 / 1000 Ljubljana / Slovenija
+386 1 24 20 670 / zaps@zaps.si / www.zaps.si